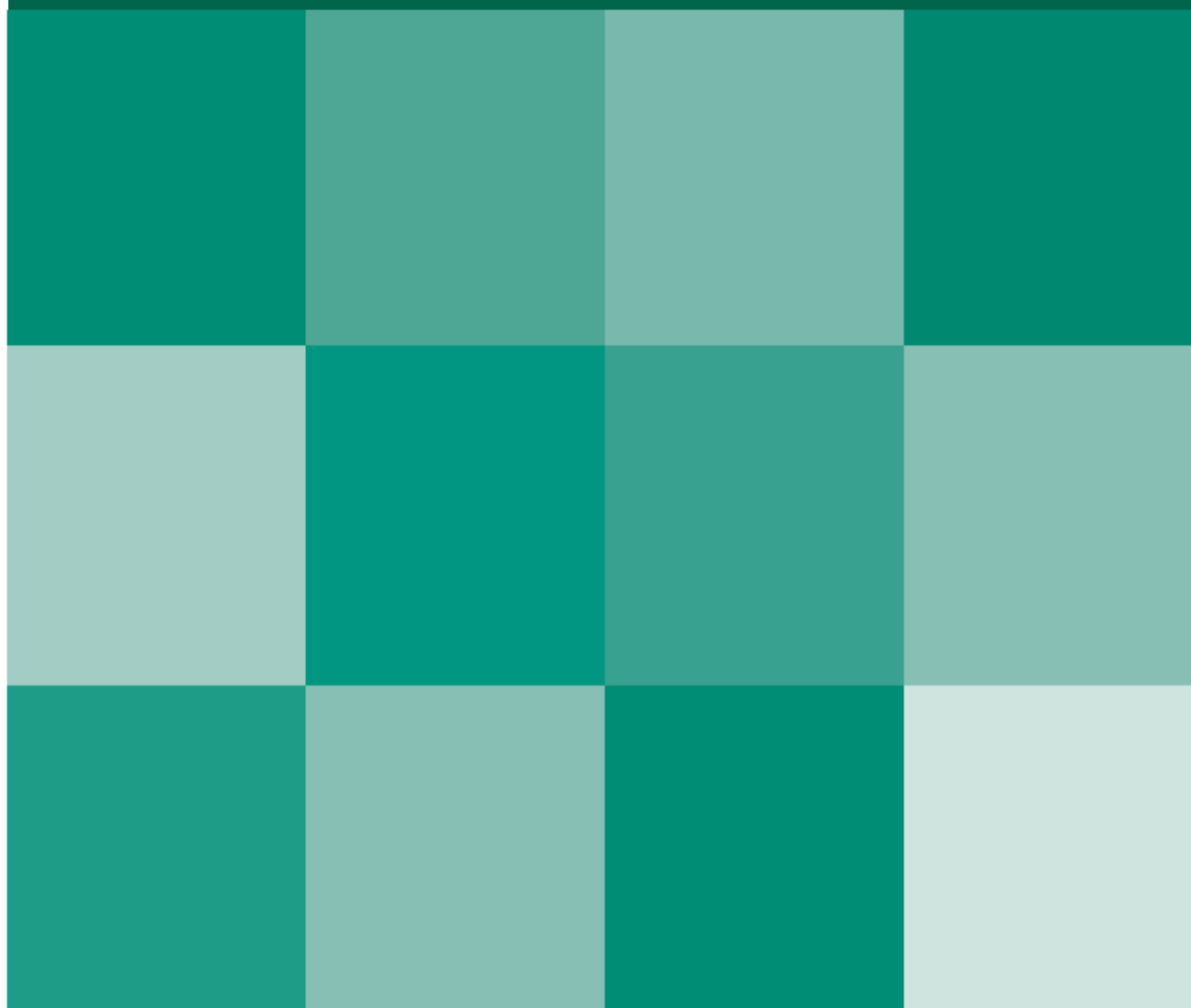

Cyngor Gwynedd
Cynllun Darparu Gwasanaeth Gwarchod y
Cyhoedd 2025-26
Diogelwch Bwyd: Hylendid a Safonau Bwyd

TABL CYNNWYS

1.0	CYFLWYNIAD	4
2.0	AMCANION Y GWASANAETH	5
2.1	Nod	5
2.2	Amcanion	5
2.3	Amcanion Corfforaethol	6
2.4	Mesurau Monitro Perfformiad	8
3.0	CEFNDIR	8
3.1	Proffil Gwynedd	8
3.2	Strwythur y Sefydliad a Llinellau Adrodd	9
3.3	Sgôp y Gwasanaeth Diogelwch Bwyd	10
3.4	Gwasanaethau / Partneriaid Allanol Arbenigol	12
3.5	Lleoliad y Gwasanaethau	12
3.6	Gofynion ar yr Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch	12
3.7	Polisi Gorfodaeth	13
4.0	DARPARU'R GWASANAETH	14
4.1	Ymyriadau Mewn Eiddo Bwyd	14
4.2	Ymyriadau Hylendid Mewn Cynhyrchwyr Cynradd	15
4.3	Y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd Cenedlaethol	15
4.4	Rhaglen Ymyrraeth Hylendid Bwyd Cyngor Gwynedd 2025-26	15
4.5	Rhaglen Ymyrraeth Safonau Bwyd Cyngor Gwynedd 2025-26	17
4.6	Ymyrraeth Hylendid Bwyd Cynhyrchiad Cynradd 2025-26	17
4.7	Ail Ymweliadau Gorfodaeth	18
4.8	Ail Ymweliad Yn Dilyn Cais Am Ail Sgorio'r Sgôr Hylendid Bwyd	18
4.9	Cwynion am fwyd a Cheisiadau am Wasanaeth	19
4.10	Awdurdodau Cynradd / Cartref a Chyngor i Fusnesau	20
4.11	Samplu Bwyd ac Archwiliadau	20
4.12	Ymchwiliadau i Achosion o Salwch ac Afiechydon Heintus yn gysylltiedig â Bwyd	21
4.13	Digwyddiadau Diogelwch Bwyd	21
4.14	Cyswllt â Sefydliadau Eraill	22
4.15	Hyrwyddo Diogelwch Bwyd	22
4.16	Hyfforddiant Diogelwch Bwyd i Swyddogion	23
4.17	Camau Ffurfiol Diogelwch Bwyd	23
4.18	Busnesau Newydd	24

5.0	ADNODDAU	24
5.1	Dyraniad Ariannol	24
5.2	Lefelau Staff Presennol	25
6.0	SICRWYDD ANSAWDD	27
6.1	Gweithdrefnau a Ddogfennir	27
6.2	Asesiadau ac Archwiliadau	27
7.0	ADOLYGIAD	28
7.1	Adolygu yn erbyn y Cynllun Gwasanaeth	28
7.2	Adolygu Perfformiad yn erbyn Cynllun Gwasanaeth 2024-25	28
7.3	Llwyddiant	30
7.4	Meysydd i'w Gwella 2025-26	31
7.5	Ffactorau sy'n debygol o gael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth yn ystod 2025-26	31
	Atodiad 1 – Crynodeb Perfformiad 2024-25	33

Rheolaeth weinyddol yr adroddiad

Enw	Diogelwch Bwyd: Hylendid a Safonau Bwyd
Fersiwn	Terfynol
Statws	Byw
Prif Swyddog	Alun Evans, Public Protection Manager
Llofnod	
Cynhyrchwyd gan	Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd
Wedi ei gymeradwyo gan	Gareth Jones
Dynodiad	Pennaeth Cynorthwyol Adran Amgylchedd
Llofnod	
Wedi ei gymeradwyo gan	Craig ap Iago
Dynodiad	Arweinydd Portffolio - Adran Amgylchedd
Llofnod	
Dyddiad cymeradwyo	2/6/25
Dyddiad yr adolygiad nesaf.	1/04/26

1.0 Cyflwyniad

Mae'r Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) fel rhan o gytundeb fframwaith diogelwch bwyd cenedlaethol yn gofyn i bob awdurdod lleol baratoi cynllun darparu gwasanaeth blynyddol.

Mae'r cynllun yn adlewyrchu'r gwaith y mae'r ASB yn gofyn i awdurdodau bwyd ei wneud dan ofynion y Ddeddf Safonau Bwyd 1999 a'r cytundeb fframwaith ar orfodaeth sydd yn ei le ar gyfer awdurdodau lleol.

Mae'r cynllun yma yn manylu sut fydd Cyngor Gwynedd yn darparu gwasanaeth diogelu bwyd yn ystod 2025-26.

2.0 Amcanion y Gwasanaeth

2.1 Nod

Mae'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yn ymroddedig i sicrhau fod bwyd a diod gaiff ei werthu i'w fwyta a'i yfed gan bobl, sy'n cael ei gynhyrchu, ei storio, ei ddosbarthu, ei drin neu ei ddefnyddio yn y Sir, yn rhydd o unrhyw berygl i iechyd a diogelwch y defnyddiwr ac yn cydymffurfio gyda gofynion cyfansoddiadol a labelu.

Bydd y Gwasanaeth yn arddel dull gorfodaeth sy'n seiliedig ar asesu'r risg i iechyd cyhoeddus a methiant i gwrdd â gofynion statudol.

Mae gan Wasanaeth Gwarchod y Cyhoedd bolisi gorfodaeth, a bydd staff yn ymgymryd â gweithgareddau a fanylir yn y Cynllun Gwasanaeth hwn yn unol â'r polisi.

Rhoddir sylw hefyd i'r arweiniad a geir yng nghanllawiau'r Asiantaeth Safonau Bwyd ac i arweiniad gan gyrff cydnabyddedig

Bydd y Gwasanaeth hefyd yn cyfrannu at ymdrechion y Cyngor i gwrdd â goblygiadau'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

2.2 Amcanion

Amcanion y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd yng nghyd-destun diogelwch bwyd yw fel a ganlyn:

- Gweithredu rhaglen flynyddol o ymyraethau a gorfodaeth hylendid bwyd a safonau bwyd yn unol â gofynion statudol, Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) a chanllawiau perthnasol. Bydd ymyraethau o'r fath yn cael eu cynnal ar y cyd ag ymyriadau a gynhelir yng nghyswllt swyddogaethau statudol eraill.
- Cefnogi'r rhaglen archwiliadau blynyddol gyda rhaglen ymyriadau eraill fel gorfodaeth amgen a samplu bwyd, lle fo angen ac yn briodol i wneud hynny.
- Ymchwilio i gwynion, a gweithredu'n briodol yn unol â Chod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) a chanllawiau perthnasol.
- Darparu gwybodaeth a chyngor i fusnesau a defnyddwyr. Lle fo adnoddau yn caniatáu, cefnogi busnesau bwyd a defnyddwyr trwy gyngor, hyrwyddo ymarfer da a mentrau addysgol wedi'u targedu.

- Codi ymwybyddiaeth o faterion diogelwch bwyd fel fo'r cyhoedd yn medru gwneud dewisiadau ran pa fwyd i'w brynu yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol.
- Sicrhau fod ein camau rheolaeth bwyd yn gyson, gymesurol a theg.

2.3 Amcanion Corfforaethol

Mae Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 yn cynnwys meysydd blaenoriaeth sydd hefyd yn ein hamcanion dan y Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

Mae'r cynllun yn egluro y byddem yn dilyn y 5 ffordd o weithio a restrir yn y Ddeddf sef ystyried effeithiau hir dymor, atal, gweithio integredig, gweithio ar y cyd a chynnwys /derbyn barn unigolion o bob oedran wrth ddod i benderfyniadau / casgliadau . Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy roi pobl Gwynedd yn ganolog i bob peth rydym yn ei wneud.

Mae'r cynllun yn rhestru 7 maes blaenoriaeth fydd yn ffocws ein ymdrechion dros y 5 mlynedd nesaf.

Mae'r tabl nesaf yn rhestru gwaith y gwasanaeth sy'n cefnogi rhai o'r meysydd blaenoriaeth:

Maes Blaenoriaeth	Y Blaenoriaeth	Cysylltiad gyda gwaith y Gwasanaeth
Gwynedd Ofalgar	Cefnogi Trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau.	Mae'r swyddogion yn cynnal ymyraethau yn cynnwys archwiliadau a darparu cyngor i fusnesau drwy'r Sir. Mae'r ymyraethau yn sicrhau cydymffurfiaeth gyda rheoliadau hylendid a safonau bwyd. Mae hyn yn ei dro yn sicrhau fod bwyd a gynhyrchir, / werthir yng Ngwynedd yn saf . Bydd swyddogion yn annog busnesau i wella eu safonau, a drwy hyn sicrhau gwelliant mewn amgylchiadau trigolion ac ymwelwyr.

		Rydym yn codi ymwybyddiaeth o alergedd ac anoddefiad bwyd ac yn amlygu sut a pha gynhwysion sy'n effeithio rhai grwpiau bregus yn ein cymdeithas.
Gwynedd Lewyrchus	Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion	Drwy ymgymryd â gwaith diogelwch bwyd mae'r gwasanaeth yn ymdrechu i sicrhau nad yw busnesau bwyd yng Ngwynedd yn achosi gwenwyn bwyd. Gall achosion o wenwyn bwyd cysylltiedig greu difrod economaidd sylweddol drwy: -Dioddefwyr yn methu gweithio a derbyn triniaeth feddygol - Busnesau a gysylltir gydag achosion gwenwyn bwyd yn colli eu 'henw da' a chwsmeriaid. -Cyhoeddusrwydd negyddol yn cael effaith andwyol ar niferoedd ymwelwyr i'r ardal. Mae'r gwasanaeth yn gweithio gyda busnesau dilys i sicrhau cydymffurfiaeth a gofynion rheolaethol a chymryd camau pendant i ddelio gyda busnesau sy'n dewis peidio. Lle fo busnes yn arddangos cydymffurfiaeth gyda gofynion diogelwch bwyd, yn unol â Deddf Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) byddent yn derbyn sgôr hylendid bwyd da. Gall hyn gynorthwyo'r busnes ddenu cwsmeriaid. Darparir cyngor a chymorth i fusnesau gyda'r nod o sicrhau eu bod yn cwrdd â gofynion eu cwsmeriaid, yn cynnig cyflogaeth yn lleol ac yn cynhyrchu proffid i fuddsoddwyr. Mae monitro a chynghori ar safonau rheolaethol yn cynorthwyo cynnal economi deg a chynaliadwy.
Gwynedd Gymraeg.	Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle bosib i'n	Bydd pob gwasanaeth rheng flaen ar gael / yn cael ei ddarparu drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r gwasanaeth yn hyrwyddo ymarfer

	trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.	busnes da / cydymffurfiaeth drwy ddefnydd y Gymraeg sy'n cyfrannu tuag at hybu /cynnal cymuned naturiol Gymraeg.

2.4 Mesurau Monitro Perfformiad

Mae mesurau monitro perfformiad y gwasanaeth mewn perthynas â diogelwch bwyd ar gyfer 2025-26 wedi ei rhestru isod. Defnyddir y mesurau i sefydlu cyfraniad y gwasanaeth tuag at gwrdd gyda blaenoriaethau'r Cyngor. Fe fydd perfformiad y gwasanaeth mewn perthynas â chwrdd ar mesuryddion hyn yn cael ei adolygu gan banel oddeutu bob deufis. Mae Uwch swyddogion a chynghorwyr yn eistedd ar y panel herio perfformiad yma.

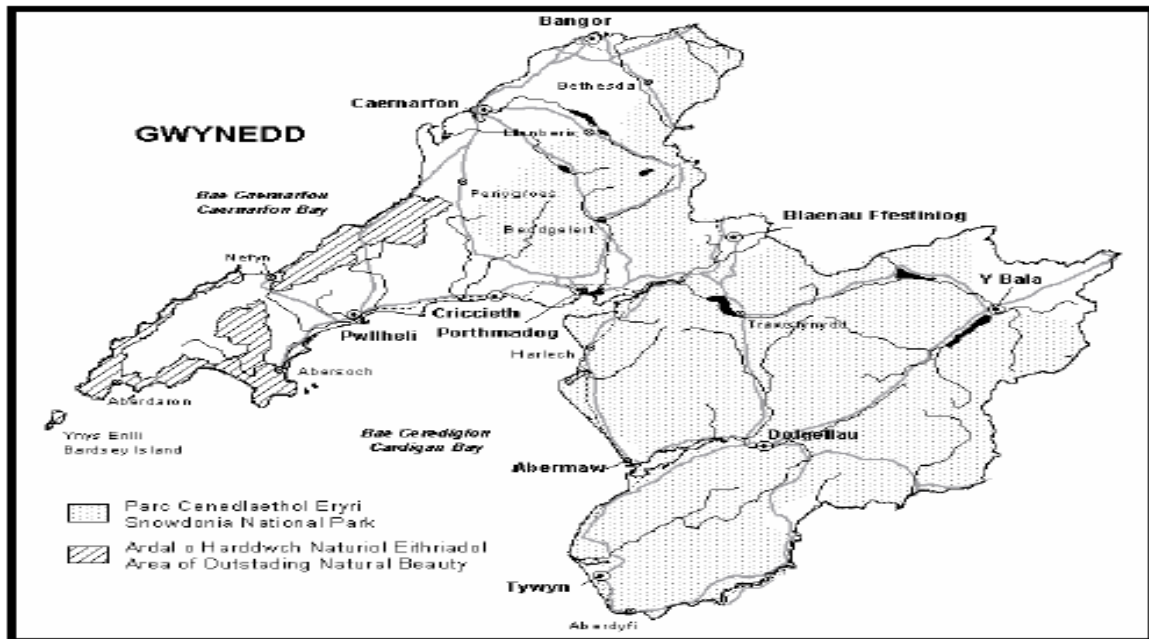
Cyfeirnod	Disgrifiad
B & D1	% o fusnesau sydd yn cyrraedd safonau hylendid bwyd (gyfystyr a sgôr hylendid bwyd o 3 neu uwch)
B&D2 (A)	% o fusnesau bwyd a dderbyniodd archwiliad hylendid bwyd yn unol ar rhaglen archwiliadau dros gyfnod penodol.
B&D2 (B)	% o fusnesau bwyd a dderbyniodd archwiliad safonau bwyd yn unol ar rhaglen archwiliadau dros gyfnod penodol.

3.0 Cefndir

3.1 Proffil Gwynedd

Lleolir Gwynedd yng Ngogledd Orllewin Cymru. Dyma'r ail sir fwyaf yng Nghymru, yn cynnwys 12.26% o gyfanswm yr arwynebedd tir, dros ardal sy'n 2,548 cilometr sgwâr. Mae Gwynedd yn ymestyn o Abergwyngregyn yn y gogledd i Aberdyfi yn y de, pellter ar y ffordd o 130 cilomedr, ac o Uwchmynydd yn y gorllewin i Landderfel yn y dwyrain, pellter ar y ffordd o 103 Cilomedr. Mae gan Wynedd 301 cilomedr o arfordir, sef yr arfordir hiraf o holl Awdurdodau Unedol Cymru. Prif drefi Gwynedd yw Caernarfon, Bangor, Porthmadog a Dolgellau.

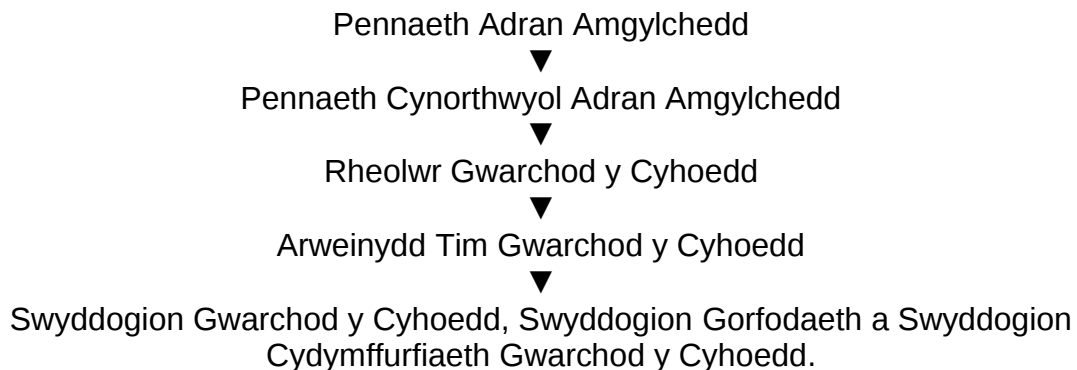
Poblogaeth Gwynedd yn 2021 (Canlyniadau'r cyfrifiad) oedd 117,400 gyda 44% dros 50 oed .Mae crynhoad o'r boblogaeth yn preswyllo yng ngogledd y sir ym Mangor, Caernarfon a'r trefi a phentrefi cyfagos. Mae'r crynodiad uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru yng Ngwynedd- 77% o'r boblogaeth)

3.2 Strwythur y Sefydliad a Llinellau Adrodd

Y Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch Gwarchod y Cyhoedd sy'n gyfrifol am gwblhau'r gwaith a fanylir yn y cynllun yma. Yr Aelod Cabinet dros Adran yr Amgylchedd sy'n gyfrifol am wasanaethau Gwarchod y Cyhoedd. Y Pwyllgor Craffu Cymunedau sy'n gyfrifol am graffu ei benderfyniadau ac am graffu darpariaeth y gwasanaeth gan yr Adran .

Manylir trefn reolaethol Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd isod:

3.3 Sgôp Gwaith y Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch

Mae'r gwasanaeth yn gyfrifol am:

- Sefydlu a chadw cofrestr gyfredol o bob eiddo bwyd o fewn y Sir.
- Cwblhau ymyraethau mewn eiddo bwyd. Mae'r ymyraethau yn cael eu rhaglennu yn unol â'r cynllun graddio ymyraeth mewn sefydliadau bwyd, fel y rhagnodir yng Nghod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru). Wrth lunio'r rhaglen rhoddir ystyriaeth i beryglon posib, lefel y gydymffurfiaeth a hyder yn systemau rheolaethol busnesau. Mae swyddogion yn cynghori ar ymarfer da ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion cyfreithiol. Caiff ymyraethau hylendid bwyd eu rhaglennu fel y gellir eu cynnal ar y cyd â safonau bwyd neu/ ac iechyd a diogelwch, cyn belled â bod hynny'n bosib.
- Ail ymweliadau – Pan fo gofyn i weithredwr busnes bwyd gwblhau gwaith i gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth diogelwch / safonau bwyd, gellir cynnal ail ymweliad â'r eiddo ar ôl y dyddiad a roddwyd ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth.
- Ymchwilio i Gwynion - Mae'r uned yn ymateb i bob cwyn a dderbynnir am fusnesau bwyd a bwyd a brynwyd yn ardal, lle fo'r achwynydd yn fodlon darparu eu henw/ manylion cyswllt. Byddwn yn ymchwilio i bob cwyn a sefydlu pa fesurau gorfodaeth sy'n briodol er mwyn sicrhau y cymerir rhagofalon i atal digwyddiad arall yn y dyfodol. Mae hyn yn aml yn golygu cysylltu â chwmnïau gweithgynhyrchu , awdurdodau lleol / awdurdodau cartref / awdurdodau cynradd eraill.
- Adnabod busnesau bwyd newydd yn fuan wedi iddynt sefydlu, ac ymweld â'r eiddo hynny i gwblhau ymyraethau a darparu cyngor ac arweiniad.
- Ymchwilio i salwch o fwyd – Derbynnir hysbysiadau am achosion o wenwyn bwyd gan feddygon teulu, y Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Gymru (ICC) a'u gwasanaethau labordy. Byddwn yn ymchwilio i bob hysbysiad ac yn cymryd camau priodol i atal heintiau rhag ymledu.
- Addysgu a Hyrwyddo Hylendid a Safonau Bwyd - Fel rhan o ymrwymiad y gwasanaeth i hyrwyddo iechyd cyhoeddus, mae'r gwasanaeth yn cynnal amryw o fentrau diogelwch bwyd. Yn flaenorol mae'r rhain wedi cynnwys seminarau i fusnesau lleol, cymryd rhan mewn wythnos ddiogelwch bwyd, darparu taflenni newyddion a darparu cyngor a chymorth i fusnesau yn ystod ymyraethau rhaglenedig neu yn dilyn cais.
- Digwyddiadau a Rhybuddion am Fwyd - Pan gyhoeddir rhybuddion bwyd gan yr ASB yng nghyswllt bwydydd penodol a lle adnabyddir yr angen, bydd y gwasanaeth yn cymryd pob mesur priodol i sicrhau nad yw'r bwydydd yn cael eu rhoi ar werth yn

y Sir. Gall y gwasanaeth hefyd gofnodi digwyddiad bwyd gyda'r ASB. Lle fo pryder am fygythiad i ddiogelwch neu safon bwyd gall fo angen ymyrraeth genedlaethol i warchod buddiannau treulwyr.

- Cymeradwyo Sefydliad Bwyd - Mae angen caniatâd ymlaen llaw gan yr awdurdod lleol ar gyfer gweithredu rhai prosesau bwyd. Yng Ngwynedd mae'r rhain yn cynnwys prosesau yn ymwneud a chynnyrch llaeth, cynnyrch cig, cynnyrch pysgod a safleoedd pacio wyau. Caiff y sefydliadau eu harchwilio cyn rhoi cymeradwyaeth iddynt, a chânt eu monitro'n rheolaidd wedi hynny i sicrhau eu bod yn parhau i gydymffurfio â gofynion cyfreithiol.
- Samplu Bwyd - Byddwn yn samplu bwyd er mwyn monitro safonau diogelwch a safonau bwyd yn ystod ymyrraethau ac fel rhan o raglenni samplu bwyd lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.
- Samplu Pysgod Cregyn – Gwneir gwaith samplu i fonitro statws hylendid ardaloedd dynodedig sy'n cynhyrchu pysgod cregyn.
- Bwyd sy'n cael ei fewnforio – Ymchwilio i honiadau neu amgylchiadau sy'n awgrymu bod bwyd sydd wedi'i fewnforio wedi'i halogi, lygru neu wedi cael ei fewnforio'n anghyfreithlon, a chymryd y camau angenrheidiol.
- Cyflenwadau Dŵr ffynnon/ mwynol - Mae un sefydliad sy'n potelu dŵr yn cael ei oruchwyllo gan y gwasanaeth. Mae ymyrraethau yn cael eu cynnal yn rheolaidd i sicrhau fod y dŵr yn cwrdd â safon yfed a bod y wybodaeth a roddir i gwsmeriaid yn cydymffurfio gyda rheolau cyfredol.
- Gwasanaethau Eraill - Yn ddibynnol ar gymhwysedd y swyddogion, disgwylir iddynt ymdrin â materion iechyd a diogelwch galwedigaethol sy'n codi yn ystod ymyrraethau diogelwch / safonau bwyd. Pan fo angen, byddant hefyd yn ymchwilio i ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig â dŵr ac afiechydon heintus ar wahân i wenwyn bwyd; yn rhoi sylwadau ar geisiadau am drwydded eiddo dan y Ddeddf Trwyddedu 2003 ac ar geisiadau cynllunio a rheolaeth adeiladu sy'n ymwneud ag eiddo bwyd.

3.4 Gwasanaethau/Partneriaid Allanol Arbenigol

Dadansoddwr Cyhoeddus	Gwasanaethau Dadansoddi Cyhoeddus Gwyddonol Cyf
Archwiliwr Bwyd	Adran Microbioleg Iechyd Cyhoeddus Cymru, Ysbyty Gwynedd
Swyddog Priodol	Iechyd Cyhoeddus Cymru

3.5 Lleoliad Gwasanaethau

Mae'r gwasanaeth bwyd a diogelwch yn cael ei ddarparu o dair swyddfa ardal sef Pencadlys, Caernarfon; Swyddfa Ardal Dwyfor, Pwllheli a Swyddfa Ardal Meirionnydd, Dolgellau. Mae'r swyddfeydd ar agor i'r cyhoedd ddydd Llun i ddydd Gwener 09:00 - 16:00.

Gwneir gwaith ymyrraeth y tu allan i oriau pan nad yw'r eiddo'n gweithredu yn ystod y dydd. Y polisi yw bod ymyrraethau bwyd, oni bai bod amgylchiadau eithriadol, yn cael eu cynnal heb rybudd er mwyn gweld y busnes yn gweithredu fel y mae mewn gwirionedd.

3.6 Gofynion ar y Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch

Mae Gwynedd yn cynnwys cymysgedd o eiddo gweithgynhyrchu, manwerthu ac arlwyio. Y sectorau arlwyio a manwerthu yw'r rhai mwyaf. Busnesau bychain a chanolig (BBAC) sydd yn y sectorau hyn yn bennaf.

Ar y 1af o Ebrill 2025, roedd Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am orfodi gofynion diogelwch bwyd mewn dros 2100 o eiddo bwyd yn y Sir.

Mae'r rhaglen asesu risg ar gyfer hylendid a safonau bwyd wedi'i hamlinellu yn y cynllun graddio ymyrraeth yng Nghod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru), ac mae'r meini prawf yn nodi y dylai pob eiddo bwyd fod yn cael eu goruchwyllo i ryw raddau, er bod y Cod yn caniatáu defnyddio dulliau gorfodaeth amgen gydag eiddo sy'n peri'r risg lleiaf.

Tabl yn arddangos nifer y mathau o fusnesau bwyd yng Ngwynedd

	Nifer yr eiddo (Ar 01/04/25)
Cynhyrchwyr Cynradd (Sefydliadau Bwyd)	50
Gwneuthurwyr a Phacwyr	186
Mewnforwyr ac Allforwyr	1
Dosbarthwyr a Chludwyr	14
Man werthwyr	374
Bwytai, Caffis, Ffreuturiau, Arlwywyr	584
Gwestai, Gwely a brecwast	184
Tafarndai a Chlybiau	156
Siopau Prydau Parod	141
Eiddo Gofal	148
Archfarchnadoedd	54
Ysgolion / Colegau	128
Unedau Bwyd Symudol	104
Cyfanswm	2124

Mae 29 Sefydliad Bwyd Cymeradwy yng Ngwynedd.

Mae gan Wynedd nifer o wlâu pysgod cregyn dosbarthedig sy'n destun gwaith rheolaethol ganom. Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am hel a chasglu samplau o bysgod cregyn a dŵr mor ger y gwlâu i sicrhau eu bod yn cwrdd â gofynion iechyd llym. Mae'r swyddogion sy'n ymgymryd ar gwaith wedi derbyn hyfforddiant arbenigol.

Mae oddeutu 250 eiddo bwyd yn y Sir yn dymhorol. Mae'r mwyafrif ar agor yn ystod misoedd yr Haf. Mae'r gofyn i archwilio'r busnesau hyn dros gyfnod penodol yn rhoi baich ychwanegol ar y gwasanaeth. Yn gyffredinol misoedd yr Haf yw'r rhai prysuraf gan fo ceisiadau am wasanaeth fel arfer yn cynyddu yn sylweddol oherwydd y twf yn y boblogaeth leol drwy dwristiaeth.

3.7 Polisi Gorfodaeth

Mae'r polisi gorfodaeth Gwarchod y Cyhoedd wedi ei gymeradwyo gan bwyllgor o'r Cyngor. Bydd penderfyniadau gorfodaeth ynghylch diogelwch bwyd yn cael eu cofnodi a'u monitro i ddangos ein bod yn cadw at y polisi. Yn ychwanegol at hyn, mae gweithdrefnau cynhwysfawr ar gael i sicrhau cysondeb.

4.0 Darparu'r Gwasanaeth

4.1 Ymyriadau mewn Eiddo Bwyd

Bydd ymyriadau'r diogelwch bwyd mewn busnesau yn cael eu blaenoriaethu yn unol â'r categori risg sydd wedi ei ddynodi iddynt yn flaenorol. Dilynrir y drefn a fanylir yng Nghod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) .

Caiff ymyriadau eu diffinio yn y cod fel gweithgareddau sydd wedi'i dylunio i fonitro, cefnogi a chynyddu cydymffurfiaeth â'r gyfraith. Maent yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, 'rheolaethau swyddogol' fel y disgrifir yn Rheoliad (wedi'w gymhathu)(CE) 2017/625

Mae ymyraethau rheoli bwyd swyddogol y gellir eu defnyddio yn cynnwys archwiliadau, archwiliadau rhannol, ymweliadau goruchwyllo, ymweliadau gwirio, ymweliadau monitro ac ymweliadau samplu, lle bydd y gwaith dadansoddi/archwilio yn digwydd mewn labordy swyddogol. Pan fod amgylchiadau'n caniatáu, ac yn arbennig ar gyfer eiddo risg isel, gellir defnyddio ymyriadau eraill nad ydynt yn rheolaethau swyddogol. Mae'r rhain yn cynnwys addysg, cyngor, hyfforddiant a chasglu gwybodaeth.

Wrth benderfynu pa fath o ymyriadau a ddylid ei defnyddio, rhaid rhoi ystyriaeth i ofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) . Mae'r cod yn manylu pa mor aml y dylid cynnal ymyriadau ar gyfer categorïau penodol o eiddo, a'r math o ymyraethau allai fod yn briodol, fel a ganlyn isod:

Isafswm amllder ymyraethau hylendid bwyd.

Categori Risg	RHEOLAETHAU SWYDDOGOL							YMYRIADAU ERAILL		Amllder Gofynnol yr Ymyrraeth
	Archwiliad	Archwiliad Rhannol	Archwiliadau- 'audit'	Monitro	Goruchwyliaeth	Gwirio	Samplu	Addysg, Cyngor a Hyfforddiant	Gwybodaeth, Casglu Gwybodaeth a Samplu	
A ¹	X	X	X							6 mis
B ¹	X	X	X							12 mis
C ¹	X	X	X							18 mis
C: 'Cydymffurfio'n Fras' ²	X	X	X	X	X	X	X			18 mis
D	X	X	X	X	X	X	X	X	X	24 mis
E	Strategaeth Orfodaeth Amgen Bob Tair Blynedd									

1-Ar gyfer safonau Bwyd, yr isafswm sy'n dderbyniol ran cyfnod rhwng ymyraethau mewn eiddo categori A ydy 12 mis, categori B 24 mis ac ar gyfer eiddo categori C, rhaid cynnal ymyrraeth neu ymyrraeth sy'n rhan o strategaeth gorfodaeth amgen bob 5 mlynedd.
2-Eiddo sy'n gallu dangos, ac sydd wedi'u hasesu i ddangos bod ganddynt amodau, systemau a rheolaeth dda sy'n sgorio ≤ 10 yn y system raddio (h.y. eiddo da).

4.2 Ymyriadau Hylendid Mewn Cynhyrchwyr Cynradd

Dylid fo rhaglen ymyraethau mewn cynhyrchwyr cynradd yn seiliedig ar risg fel y manylir yn y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru).

Mae gofyn ar gynghorau i wneud y defnydd gorau o'r dystiolaeth sydd ar gael wrth sefydlu amserlenni cynnal ymyraethau mewn cynhyrchwyr cynradd (busnesau sy'n cynhyrchu, magu neu dyfu cynnyrch gan gynnwys tyfu planhigion, godro a ffermio anifeiliaid cyn eu lladd. Mae hefyd yn cynnwys hela, pysgota a chasglu cynnyrch sydd wedi tyfu yn y gwyllt) . Yn amodol, dyllid fod ymyraethau cychod pysgota yn dilyn yr amserlen a ddynodir yn y cod ymarfer cyfraith bwyd.

Bydd unrhyw ymyrraeth i sefydlu fo'r gweithredwr busnes bwyd ac unrhyw weithwyr gyda dealltwriaeth o'r peryglon sy'n gysylltiedig ar busnes gyda mesurau yn eu lle i reoli'r peryglon a sicrhau fod bwyd sy'n cael ei gyfeirio at y gadwyn fwyd yn saff i'w fwyta.

4.3 Y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd Cenedlaethol

Mae'r Ddeddf Sgorio Hylendid Bwyd (Cymru) 2013 yn gofyn i awdurdodau lleol weithredu cynllun sgorio hylendid bwyd gan sgorio busnesau bwyd o fewn eu hardal. Yn ogystal, mae'r Ddeddf yn rhoi dyletswydd ar fusnesau bwyd i arddangos eu sgôr hylendid bwyd yn lleoliad eu busnes. Bwriad y Ddeddf yw sicrhau bod cwsmeriaid yn derbyn gwybodaeth am safonau hylendid bwyd busnesau bwyd yng Nghymru. Bydd hyn yn galluogi cwsmeriaid i wneud penderfyniadau deallus o ran ble i brynu bwyd.

Mae sgorau busnesau bwyd i'w gweld ar wefan yr ASB: <https://ratings.food.gov.uk/cy>

Mae canllawiau Sgorio Hylendid Bwyd ar gyfer Llywodraethau Lleol yn datgan na ellir dyfarnu sgôr hylendid bwyd ond wedi archwilio eiddo.

4.4 Rhaglen ymyrraeth hylendid bwyd Cyngor Gwynedd 2025-26

Oherwydd diffyg adnodd (yn nhermau staff wedi cymhwyso, awdurdodedig) mae'n annhebygol y bydd Cyngor Gwynedd yn cwrdd gyda isafswm gofynion archwiliadau y Cod

ymarfer cyfraith bwyd (Cymru) yn ystod 2025-26. Gweler rhan 5.2.

Yn unol ar cod amcangyfrifir y bydd angen cynnal y nifer o ymyraethau a restrir yn ail golofn y tabl isod yn ystod y flwyddyn.

Proffil yr Eiddo	Nifer yr Eiddo (1/4/25)	Amcangyfrif o nifer yr ymyraethau fydd eu hangen yn ystod y flwyddyn i 31/3/26
Categori A	6	6
Categori B	56	56
Categori C	649	439
Categori D	588	366
Categori E	758	177
Heb eu graddio	58	318*
Tu allan i'r rhaglen	7	7
CYFANSWM	2122	1369

* Cyfartaledd nifer y busnesau newydd sydd wedi cofrestru dros y tair blynedd diwethaf ydy 260. Mae'r rhif yma wedi ei gynnwys yn yr amcangyfrif o'r eiddo heb eu graddio bydd angen ymyrraeth dros y flwyddyn nesaf. Gweler rhan 4.18 hefyd.

Mae'r amcangyfrif o'r nifer o ymyraethau hefyd yn cynnwys ôl groniad o archwiliadau o 24-25 na gafodd eu cynnal yn amserol. Ar y 31-3-25 roedd 226 o archwiliadau hylendid bwyd dal angen eu cwblhau (mae'r ffigwr yn cynnwys 67 eiddo categori risg C, 110 categori risg D a 42 categori risg E)

Bydd y ffocws yn ystod 25-26 ar gwblhau archwiliadau yn cynnwys:

Eiddo lle fo archwiliadau'n hwyr

Eiddo categori risg A

Busnesau Newydd

Sefydliadau Cymeradwy

Eiddo lle mae cwyn neu bryder wedi ei dderbyn ynghylch ; cwyn am ymarferion hylendid, safon hylendid neu eiddo sy'n gysylltiedig gyda digwyddiad bwyd neu afiechyd heintus.

Wedi cwblhau'r ymyraethau yma bydd y gwasanaeth bwyd a diogelwch yn ail gydio yng ngofynion y cod ymarfer bwyd a chynnal archwiliadau yn unol â chategori risg eiddo / amserlen y cod.

Byddwn hefyd yn ymdrechu i archwilio eiddo tymhorol mewn da bryd, lle fo'n bosib gwneud hynny.

4.5 Rhaglen ymyrraeth safonau bwyd Cyngor Gwynedd 2025-26

Ar gyfer 2025-26 bydd bob eiddo risg uchel categori A ddylid fo'n derbyn archwiliad neu sy'n hwyr yn derbyn archwiliad yn derbyn ymyrraeth.

Er mwyn gwella effeithlonrwydd mae swyddogion sydd yn cynnal ymyraethau hylendid bwyd yn cynnal ymyraethau (archwiliad) safonau bwyd yr un pryd os ydy'r eiddo angen neu am fod angen archwiliad yn ystod y flwyddyn sydd i ddod.

Fe fydd archwiliadau safonau yn dilyn yr un drefn ag archwiliadau hylendid yn ystod y flwyddyn.

Mae'n bolisi'r Awdurdod felly i sefydlu'r rhaglen ymyraethau safonau mewn eiddo risg categori B ac C yn seiliedig ar gynllun ymyraethau hylendid bwyd.

Mae'r tabl a ganlyn yn dangos amcangyfrifi o'r archwiliadau safonau bwyd sydd angen eu cynnal yn 2025/26. Mae'r amcangyfrif hefyd yn cynnwys ôl groniad o archwiliadau heb eu cwblhau yn ystod 2024-25 – 166 (Mae'r ffigwr yn cynnwys 1 eiddo categori risg A, 94 B a 49 C)

Proffil yr Eiddo: Safonau Bwyd (Categoriâu Risg A-C)	Amcangyfrif o Nifer yr Eiddo (ar 31/03/25)	Amcangyfrif o nifer yr archwiliadau fydd eu hangen yn ystod y flwyddyn hyd 31/3/26
Categori A	6	6
Categori B	638	368
Categori C	1420	68
Tu allan i'r rhaglen	0	0
Heb eu graddio	58	318*
CYFANSWM	2122	760

*Cyfartaledd nifer y busnesau newydd sydd wedi cofrestru dros y tair blynedd diwethaf ydy 260. Mae'r rhif yma wedi ei gynnwys yn yr amcangyfrif o'r eiddo heb eu graddio bydd angen ymyrraeth dros y flwyddyn nesaf. Gweler rhan 4.18 hefyd

4.6 Ymyrraeth Hylendid Bwyd (Cynhyrchiant cynradd) 2025-26

Dylid fo ymyrraeth mewn busnes sydd yn ymwneud a chynhyrchu bwyd ar lefel cynradd yn cael ei flaenoriaethu drwy ddefnydd gwybodaeth leol a thystiolaeth i sefydlu eu risg.

Gall ffactorau megis aelodaeth o gynllun cydnabyddedig gael dylanwad ar natur ac amllder ymyriadau.

Rydym yn cydnabod mae dim ond canran isel o gynhyrchwyr cynradd fydd yn derbyn archwiliad hylendid bwyd yn flynyddol drwy ddilyn y drefn yma.

4.7 Ail Ymweliadau Gorfodaeth

Mae disgwyliad y bydd unrhyw eiddo sydd yn derbyn sgôr hylendid bwyd o ddau neu is yn derbyn ail ymweliad gorfodaeth oherwydd ystyrir bod busnes sydd wedi derbyn sgôr isel wedi torri'r gyfraith.

Sefydlir dyddiad yr ail ymweliad ar y camau a gymerwyd wedi'r ymyrraeth wreiddiol a natur y gwaith sy'n ofynnol i'r busnes ei gwblhau i sicrhau cydymffurfiaeth a'r ddeddfwriaeth. Fodd bynnag, disgwylir cynnal ail-ymweliad ag eiddo gyda sgôr hylendid o 0 o fewn 28 diwrnod. Ble bo pryder mawr ynglŷn â glanweithdra'r eiddo, bydd yn briodol i'r cyfnod fod yn fyrrach. Dylid ail ymweld ag eiddo gyda sgôr hylendid o 1 neu 2 o fewn cyfnod o dri mis. Dylai ail ymweliad o'r fath gael ei gynnal gan y swyddog a gynhaliodd yr archwiliad gwreiddiol.

Mae hefyd disgwyliad, lle fo tor cyfraith safonau bwyd difrifol yn cael ei adnabod, y bydd ail ymweliad ar eiddo. Bydd y cyfnod rhwng yr ymweliad cyntaf ar ail ymweliad yn ddibynnol ar y risgiau sy'n gysylltiedig ar dor cyfraith ond dylid ei gynnal oddi fewn 3 mis.

Mae'r tabl isod yn manylu faint o ail ymweliadau hylendid a safonau gafodd eu cwblhau gan swyddogion yn flaenorol gan gynnwys flwyddyn ddiwethaf.

Ail ymweliadau

Blwyddyn	Hylendid Bwyd	Safonau Bwyd
2022-23	34	18
2023-24	39	9
2024-25	54	4

4.8 Ail Ymweliad Yn Dilyn Cais Am Ail Sgorio'r Sgôr Hylendid Bwyd

Ymgwymerir ag ymweliad ail sgorio hylendid bwyd pan fo Gweithredwr y Busnes Bwyd wedi cymryd camau i unioni'r diffyg cydymffurfiaeth a nodwyd yn ystod yr archwiliad gwreiddiol a phan mae'r gweithredwr yn gwneud cais i'r awdurdod i ail asesu ei sgôr hylendid bwyd.

Dylid amseru ymweliad ail-sgorio'r eiddo o fewn gofynion y cynllun. Ble bo'n ymarferol, dylai ymweliad o'r fath gael ei gynnal gan y swyddog a gynhaliodd yr ymyrraeth wreiddiol. Cafodd 28 ymweliad ail sgorio eu cynnal yn ystod 2024/25.

4.9 Cwynion am fwyd

Bydd pob cwyn am fwyd a brynir o fewn y sir ac nad yw'n gŵyn ddienw yn cael eu hymchwilio. Polisi'r gwasanaeth yw rhoi ymateb cyntaf o fewn pum diwrnod gwaith i bob cwyn am fwyd a chŵyn am eiddo bwyd.

Fe fydd cwynion (sydd ddim yn ddienw) a dderbynnir am faterion safonau bwyd a hylendid bwyd mewn cynhyrchwyr cynradd yn derbyn ymateb oddi fewn 5 diwrnod gwaith

Mae'r tabl isod yn manylu'r nifer o gwynion diogelwch bwyd a dderbyniwyd dros y tair blynedd ddiwethaf.

Cwynion Diogelwch Bwyd

Blwyddyn	Hylendid Eiddo	Hylendid Bwyd (Microbau, eitemau estron, llygredd cemegol)	Safonau Bwyd (Cyfansoddiad, Ychwanegion, labelu)
22-23	34	62	19
23-24	29	66	18
24-25	24	77	10

Nid yw'r amrywiad mewn nifer dros y blynyddoedd a nodir, ohono'i hun , yn creu problem ran dyfarniad adnoddau. Mae hyn hefyd yn wir o'r nifer o geisiadau am wasanaeth a dderbyniwyd, gweler y tabl isod:

Cais am Wasanaeth

Blwyddyn	Hylendid a Safonau Bwyd	O'r rhain, y nifer oedd yn geisiadau am gyngor.
22-23	972	442
23-24	1038	433
24-25	1091	431

Ar ddiwedd y flwyddyn roedd 82 o geisiadau am wasanaeth yn parhau ar agor.

4.10 Awdurdodau Cynradd /Awdurdodau Cartref a Chyngor i Fusnesau

Sefydlwyd Cynllun Awdurdod Cynradd fel cynllun statudol gan y Ddeddf Gorfodaeth Rheolaeth a Chosb 2008. Drwy ddilyn y cynllun gall busnesau ddewis sefydlu partneriaeth gyda llywodraeth leol fydd yn dynodi'r modd y bydd y busnes yn derbyn rheolaeth gan unrhyw awdurdod lleol.

Gall Awdurdod Cynradd gynnig pwynt cyswllt dechreuol i lywodraethau lleol eraill ar gyfer busnes penodol. Gall yr Awdurdod Cynradd hefyd gynnig arweiniad ar faterion rheolaethol sy'n ymwneud ar busnes .

Nid oes gan Gyngor Gwynedd gytundeb Awdurdod Cynradd . Mae swyddogion wedi eu hymrwymo i ddilyn gofynion cytundebau Awdurdodau Cynradd sydd yn bodoli ar gyfer busnesau yn yr ardal.

Mae'r egwyddor Awdurdod Cartref yn cynnig trefn o gymorth i fusnesau drwy sefydlu pwynt cyswllt oddi fewn llywodraeth leol ar gyfer busnes sydd a prif swyddfa neu fwyafrif o'u gweithgareddau wedi eu lleoli oddi fewn yr ardal.

Rydym yn dilyn egwyddorion y cynllun lle derbynnir cyswllt gan gynghorau lleol eraill yn ymwneud a busnesau wedi eu lleoli yng Ngwynedd.

Mae'r Gwasanaeth yn cynnig cyngor i unrhyw fusnes sydd ag eiddo masnachu yng Ngwynedd oni bai bod y masnachwr â threfniant Awdurdod Cynradd gydag awdurdod lleol arall. Cyflawnir hyn drwy ddarparu cyngor yn uniongyrchol i fusnesau a thrwy ddarparu cyrsiau hyfforddiant a ellir eu cynnal yn lleol.

4.11 Samplu Bwyd ac Archwiliadau

Mae bwyd a diod a gyflenwir, a gynhyrchir ac a werthir o fewn y Sir yn destun rhaglen samplu, er mwyn asesu diogelwch ac ansawdd y bwyd, a ble bo angen mewn ymateb i gwynion am fwyd neu'n ganlyniad i archwiliadau bwyd.

Yn ystod y flwyddyn cynhaliwyd ein rhaglen samplu basged siopa lle'r oedd swyddog yn prynu bwyd o fusnesau oedd yna yn destun profion am bresenoldeb bacteria.

Cymerwyd 114 sampl bwyd i'w ddadansoddi am bresenoldeb microbau.

Bu i chwe sampl gael ei analeiddio am bresenoldeb alergau nad oedd wedi ei ddatgan fel rhan o brosiect cydweithio Gogledd Cymru.

.

Rydym yn cynnal rhaglen samplu pysgod cregyn a dŵr mor mewn ardaloedd lle bydd cregyn bysgod yn cael eu cynaeafu er mwyn monitro statws hylendid yr ardaloedd hynny. Defnyddir y data a geir o'r samplu i gynnal statws dosbarthiad yr ardaloedd cynaeafu cregyn bysgod.

Cymerwyd 147 sampl o bysgod cregyn o'r Fenai dros y flwyddyn.

Dadansoddir mwyafrif y samplau bwyd gan yr Adran Ficrobioleg, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Ysbyty Gwynedd ym Mangor. Ar adegau defnyddir y Dadansoddwr Cyhoeddus (Gwasanaeth dadansoddi cyhoeddus gwyddonol) yn Wolverhampton ac weithiau defnyddir labordai'r Canolfan ar gyfer yr Amgylchedd, Pysgodfeydd, a Gwyddoniaeth Dyframaeth (CEFAS).

4.12 Ymchwiliadau i Achosion o Salwch ac Afiechydon Heintus yn gysylltiedig â Bwyd

Bydd y gwasanaeth yn ymchwilio i bob achos o salwch yn deillio o hysbysiadau afiechydon yn gysylltiedig â bwyd yn unol â gweithdrefnau cydnabyddedig a chynghor gan ein Swyddog Priodol.

Mae trefniadau ffurfiol wedi'u sefydlu rhwng Iechyd Cyhoeddus Cymru (ICC) a Chynghor Gwynedd er mwyn adnabod achosion o wenwyn bwyd ac ymchwilio iddynt. Cyfeirir yr holl achosion o wenwyn bwyd sydd wedi'u hadnabod yn y labordy yn uniongyrchol inni er mwyn cynnal ymchwiliad.

Yn ystod 2024-25 derbyniwyd 317 o hysbysiadau achosion afiechydon heintus unigol a fu'n destun ymchwiliad gan swyddogion. Ni fu i gasgliad cysylltiedig o achosion gael ei adnabod

4.13 Digwyddiadau Diogelwch Bwyd

O bryd i'w gilydd, bydd yr ASB yn datgan digwyddiad diogelwch bwyd a byddant yn hysbysu'r awdurdodau bwyd am y rhain. Ceir hysbysiadau er gwybodaeth yn unig ac eraill sydd angen ymdrech i ddelio a hwy.

Mae gan y Gwasanaeth weithdrefn wedi'i ddogfennu ar sut i ymdrin â Rhybuddion Digwyddiadau Diogelwch Bwyd wedi iddynt gael eu hysbysu drwy'r system Rhybuddion Bwyd.

Bu dau digwyddiad diogelwch bwyd cenedlaethol yn ystod y flwyddyn oedd yn destun ymyrraeth gan swyddogion. Canfuwyd fod bwyd a gynhyrchwyd gan dau gwmni o bosib

wedi heintio gyda *listeria monocytogenes* gyda'r canlyniad eu bod wedi galw nôl bwyd oedd wedi ei gyflenwi i fusnesau eraill.

4.14 Cyswllt â Sefydliadau Eraill

Mae'r Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch yn cydweithio gyda'r grwpiau a sefydliadau cyswllt isod. Gwneir hyn i sicrhau bod y gwasanaeth neu unrhyw gamau gorfodaeth a gymerir yng Ngwynedd yn gyson gydag awdurdodau lleol cyfagos. Yn ogystal, drwy gydweithio gellir adnabod gwelliannau i'r gwasanaeth a sefydlu pa hyfforddiant sydd angen / fwyaf addas ar gyfer cyfrannu at gymwysterau swyddogion.

- Llywodraeth Cymru
- Cyfarwyddwyr Gwarchod y Cyhoedd Cymru (DPPW)
- Grŵp Penaethiaid Iechyd yr Amgylchedd Cymru (WHoEH)
- Grŵp Penaethiaid Safonau Masnach (WhoTS)
- Panel Technegol Diogelwch Bwyd ac Afiechydon Heintus Gogledd Cymru (PDBGC)
- Fforwm Microbiolegol Bwyd Cymreig
- Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (ICC)
- Grŵp Cyswllt Pysgod Cregyn Gogledd Cymru a Glannau Dyfrdwy (PCCGD)
- Awdurdod Trwyddedu Gang Feistri
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)
- Canolfan ar gyfer yr Amgylchedd, Pysgodfeydd, a Gwyddoniaeth Dyframaeth
- Dŵr Cymru (DC)
- Yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB)
- Uned Twyll Bwyd Cenedlaethol (UTBC)

4.15 Hyrwyddo Diogelwch Bwyd

Bydd y Gwasanaeth yn ymgymryd ag ymarferion hyrwyddo iechyd, yn ddibynnol ar yr adnoddau sydd ar gael.

Dros y flwyddyn diwethaf fe fu i'r Gwasanaeth gynorthwyo'r ASB drwy roi cyhoeddusrwydd i'w mentrau ar ein safleoedd gwe cymdeithasol. Rhoddwyd sylw i;

Ymgyrch arddangos sgôr hylendid bwyd ar y we
Canllawiau ymarfer gorau alergau i fusnesau sy'n gwerthu bwyd heb ei bacio flaenllaw
Canllawiau diogelwch bwyd a hylendid i fyfyrwyr.

4.16 Hyfforddiant Diogelwch Bwyd i Swyddogion

Mae'n bolisi gan y Cyngor i gydymffurfio'n llawn â gofynion Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) ran hyfforddiant staff a chymwysterau swyddogion awdurdodedig. Mae hyn yn cynnwys mynediad i hyfforddiant allanol ar destunau arbenigol gyda hyfforddiant ategol rheolaidd a hyfforddiant mewnol.

Dylid fod swyddogion sy'n gyfrifol am orfodi deddfwriaeth diogelwch bwyd yn derbyn o leiaf 10 awr o hyfforddiant datblygiad proffesiynol parhaus yn ystod blwyddyn.

Dylid fo swyddogion sy'n ymwneud ag ymweliadau hylendid mewn eiddo cynhyrchu cynradd dderbyn 4 awr o hyfforddiant perthnasol mewn blwyddyn.

Bydd anghenion hyfforddiant swyddogion yn cael eu cwrdd yn bennaf drwy ddefnydd ffynonellau hyfforddiant ar y we a 'wyneb i wyneb'.

Mae tri swyddog yn bresennol yn eistedd cwrs ôl radd Iechyd yr Amgylchedd a swyddog arall yn mynd i orffen cwrs tystysgrif uwch rheolaeth bwyd yn Mehefin 2025.

4.17 Camau Ffurfiol Diogelwch Bwyd

Rhaid bod unrhyw waith gorfodaeth gydymffurfio gyda Pholisi Gorfodaeth Gwarchod y Cyhoedd. Gall gwaith gorfodaeth amrywio o gymryd camau anffurfiol hyd at gyflwyno hysbysiadau gwella hylendid bwyd ffurfiol, hysbysiadau camau adferol, hysbysiadau hylendid gwahardd brys neu erlyn. Y prif amcan yw sicrhau bod yr holl fusnesau bwyd yng Ngwynedd yn cynhyrchu bwyd sy'n ddiogel i'w fwyta a'u bod yn cydymffurfio â gofynion deddfwriaeth diogelwch bwyd.

Mae'r tabl isod yn manylu faint o rybuddion ysgrifenedig a champau gorfodaeth gafodd eu cyhoeddi neu gymryd gan y gwasanaeth dros dair blynedd

Blwyddyn	2022/23	2023/24	2024/25
Cau eiddo bwyd yn wirfoddol	2	5	2
Ataliad, dal neu ildiad gwirfoddol o fwyd	0	1	1
Rhybudd Gwella Hylendid Bwyd	4	5	9
Rhybudd Gweithrediad Adfer	1	3	4
Rhybudd Gwella Safonau Bwyd	2	3	2
Rhybudd Ysgrifenedig Hylendid Bwyd	803	820	708
Rhybudd Ysgrifenedig Safonau Bwyd	432	319	235
Erlyniad Hylendid Bwyd	0	0	0
Erlyniad Safonau Bwyd	0	0	0

4.18 Busnesau Newydd

Mae pob busnes bwyd newydd yng Ngwynedd yn destun ymweliad ymyrraeth a rhoddir cyngor ac arweiniad i sicrhau fod y busnesau hyn yn cydymffurfio â deddfwriaeth diogelwch bwyd o'r cychwyn cyntaf.

Byddwn yn asesu risg bob busnes newydd er mwyn blaenoriaethu ymyrraethau. Rydym yn ymdrechu i archwilio busnesau newydd sydd gyda'r potensial i fod yn fusnes bwyd risg uchel oddi fewn i 28 diwrnod o ddechrau masnachu. Anelir i archwili busnesau newydd risg isel oddi fewn i 3 mis o ddechrau masnachu.

Mae nifer gymharol uchel o fusnesau bwyd yn agor yn flynyddol yn y Sir sy'n rhoi pwysau ychwanegol sylweddol ar y gwasanaeth. Mae'r tabl isod yn manylu'r nifer o fusnesau bwyd newydd sydd wedi cofrestru yn flynyddol gyda'r Cyngor dros y dair blynedd ddiwethaf.

Blwyddyn	Nifer o fusnesau bwyd newydd wedi cofrestru.
2022-23	262
2023-24	253
2024-25	275

I'r gwrthwyneb, mae hefyd nifer sylweddol o eiddo bwyd yn cau yn y Sir yn flynyddol. Dros 2024-25 fe fu 213 busnes bwyd gau.

5.0 Adnoddau

5.1 Dyranriad Ariannol

Mae'r tablau drosodd yn arddangos gwir gost (net) cwblhau gwaith diogelwch bwyd i Gyngor Gwynedd yn ystod 2024-25

Yn ogystal, arddangosir prif gyfraniadau at gost net bob elfen gwaith diogelwch bwyd.(staff, pwrcasu , cyfraniad at wasanaethau eraill y Cyngor -Costau Gweinyddol).Bydd yr Adran yn blaenoriaethu cyllido camau cyfreithiol pan fo hynny'n angenrheidiol.

Cost	Gwariant
Cyflogaeth Staff	£600,989
Materion gweinyddol gan gynwys cyfraniad tuag at ein gwasanaethau cefnogol cyfreithiol.	£70,293
Hyfforddiant	£12,078
Samplu	£4446
Trafeilio / Cynhaliaeth	£218
Pwrcasu offer a gwasanaethau	£7137
Gwir Gost (Net)	£686,355

Mae cyfraniadau eraill yn effeithio ar y cyfanswm costau net y gwasanaeth. Er enghraifft, fe wnaeth y Gwasanaeth 'incwm' hylendid bwyd o dros £8800 yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Oherwydd y cyfuniad o gynnydd mewn costau ynghyd a chynnydd cyfyngedig mewn cyllid gan y Llywodraeth mae pob Awdurdod Lleol yng Nghymru yn gorfod cynyddu incwm ac adnabod toriadau er mwyn cwrdd â'u goblygiadau cyllidol. Fel rhan o becyn arbedion mae'r Cyngor wedi penderfynu torri £100,000 o gyllid gwarchod y cyhoedd .O ganlyniad mae un swydd wag wedi ei dorri o strwythur y Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch.

5.2 Lefelau Staff Presennol

Ar y 1/4/25 roedd 13 swyddog rheng flaen yn gweithio i'r Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch. O'r rhain mae 8 yn swyddogion iechyd yr Amgylchedd a 5 yn swyddogion cydymffurfiaeth / gorfodaeth. Mae'r holl swyddogion yn cyflawni gwaith diogelwch bwyd, afiechydon heintus ac iechyd a diogelwch.

Mae tri o'r swyddogion cydymffurfiaeth / gorfodaeth yn eistedd cyrsiau academaidd ac nid ydynt wedi eu hawdurdodi i ygymryd a dyletswyddau swyddogol bwyd. Roedd un o'r swyddogion hyn yn flaenorol yn hyfforddai Gwarchod y Cyhoedd gyda'r Gwasanaeth.

Mae dau o'r swyddogion iechyd gydag awdurdodiadau rhannol - nid ydynt eto yn medru cwblhau gwaith atal mewn argyfwng.

Mae 0.4 cyfwerth llawn amser (CLLA) o swydd heb eu llenwi.

Yn ystod y flwyddyn fe fu i unig swyddog safonau masnach Gwynedd adael yr awdurdod. Mae swyddog arall yn y gwasanaeth safonau masnach yn eistedd cymhwyster swyddog safonau masnach ond ni ellir cymhwyso am o leiaf 2 flynedd.

Fe fu'r gwasanaeth yn llwyddiannus gyda cais am swydd hyfforddai gwarchod y cyhoedd dan Gynllun Yfory'r Cyngor. Bydd ceisiadau am y swydd yma yn cael eu gwahodd yn ystod Ebrill 2025.

Fe fu newidiadau strwythurol i'r gwasanaeth yn ystod y flwyddyn ac o 1/4/25 bydd rheolwr y gwasanaeth bwyd a diogelwch hefyd yn gyfrifol am y gwasanaeth llygredd a dwr preifat. Bydd hyn i bob pwrpas yn haneru'r amser fydd y rheolwr yn medru ei neilltuo tuag at gwaith bwyd. Fel rhan o'r ail strwythuro dyrchafwyd swyddog iechyd yr amgylchedd yn arweinydd tim -bwyd a diogelwch. Bydd rhan o amser yr unigolyn yma yn cael ei ddefnyddio ar gyfer elfennau o waith rheolaethol ar draul gwaith rheng flaen dydd i ddydd.

Mae tabl A isod yn manylu'r CLLA (Cyfwerth a Llawn Amser) sydd wedi ei ddyfarnu ar gyfer gwaith bwyd ac afiechydon heintus ar nifer presennol o staff awdurdodedig (CLLA) sydd ar gael i ymgymryd ar gwaith yn ystod 2025-26.

Mae tabl B isod yn manylu'r CLLA (Cyfwerth a Llawn Amser) sydd wedi ei ddyfarnu ar gyfer gwaith bwyd ac afiechydon heintus ar nifer presennol o staff awdurdodedig (CLLA) sydd ar gael i ymgymryd ar gwaith yn ystod 2025-26.

Tabl A - Hylendid Bwyd ac Afiechydon Heintus

Swydd	CLLA wedi ei ddyfarnu i'r gwasanaeth ar 1/4/25	CLLA wedi ei llenwi ar gyfer 25-26
Swyddog Gwarchod y Cyhoedd	4	3.8
Swyddog Gorfodaeth / Cydymffurfiaeth	2.5	1
Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd	0.2	0.2
Cyfanswm	6.7	5

Tabl B- Safonau Bwyd

Swydd	CLLA wedi ei ddyfarnu i'r gwasanaeth ar 1/4/25	CLLA wedi ei llenwi ar gyfer 25-26
Swyddog Gwarchod y Cyhoedd	2.3	2.2
Swyddog Gorfodaeth / Cydymffurfiaeth	1.5	0.6

Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd	0.25	0.25
Cyfanswm	4.05	3.05

I gydymffurfio'n llaw gyda gofynion y Cod Ymarfer Cyfraith Bwyd (Cymru) ar gyfer 2025-26 (*a heb ystyried ôl groniad archwiliadau o'r flwyddyn flaenorol*) amcangyfrifir fod angen cyfwerth CLLA (rheolwr a swyddogion awdurdodedig) o 12.8. Mae cyfwerth a 8:05 CLLA ar gael i'r gwasanaeth yn bresennol.

Mae Tabl C isod yn cynnig crynodeb o'r CLLA amcangyfrifir sydd angen ar y gwasanaeth bwyd a diogelwch ar gyfer cwblhau gwaith diogelwch bwyd 2025-26 un unig, yn seiliedig ar ddata mis Mawrth 2025.

Tabl C- Amcangyfrif o'r adnodd sydd ei angen ar gyfer 2025-26

Math o ymyrraeth	Hylendid Bwyd CLLA	Safonau Bwyd CLLA
Archwiliadau ac ail ymweliadau	5.02	3
Cwynion a cheisiadau am wasanaeth	1.20	0.09
Digwyddiadau bwyd a rhybuddion angen gweithrediad	0.03	0.02
Afiechydon Heintus	1.29	n/a
Gweithgareddau eraill (Rheolaeth, hyfforddiant, monitro, cynnal cofnodion, gwella gwasanaeth)	0.65	0.58
Samplu	0.95	0.03
Cyfanswm	9.14	3.72

6.0 Sicrwydd Ansawdd

6.1 Gweithdrefnau

Bydd gweithgareddau gorfodaeth yn cael eu dogfennu a'u cadw yn electronig er mwyn sicrhau ansawdd a chysondeb ein prosesau, ein gweithdrefnau a'n cyfarwyddiadau gweithio. Mae'r gweithdrefnau yn nodi'r cyfrifoldeb am y gwaith a wneir. Gall staff dderbyn mynediad i'r dogfennau drwy gronfa ddata electroneg.

6.2 Asesiadau ac Archwiliadau

Bydd ansawdd ein polisïau a'n gweithdrefnau yn cael ei asesu mewn sawl ffordd, sef:

- Bydd Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd yn monitro amrywiaeth o waith gorfodaeth yn rheolaidd (h.y. archwiliadau, llythyrau, hysbysiadau gwella, sgoriau, graddau risg) a bydd yn rhoi adborth i'r swyddogion. Yn ogystal cwblheir archwiliad mewnol o'r gweithdrefnau a'r cyfarwyddiadau gweithio fel fo'r angen / yn flynyddol.
- Archwiliadau a gwblheir gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd.
- Archwiliadau mewnol

Mae trefniadau monitro eraill yn cynnwys:

- Ystyried cwynion a chanmoliaeth gorfforaethol ynghylch y gwasanaeth.
- Cyfarfodydd tîm rheolaidd i roi cyfle i swyddogion drafod materion archwilio a gorfodaeth a hyrwyddo cysondeb cyffredinol.
- Ymarferion cysondeb yn enwedig ar gyfer sefydlu graddau risg.
- Adolygiad gan gydweithwyr.

Yn ystod y flwyddyn roedd y Gwasanaeth yn destun arolwg mewnol gan yr Uned Ffordd Gwynedd, Cafodd gwelliannau /trefniadau gwaith mwy effeithiol eu hadnabod mewn perthynas â threfn ail sgorio hylendid bwyd a chofnodi canlyniadau archwiliadau diogelwch bwyd.

7.0 Adolygiad

7.1 Adolygu yn erbyn y Cynllun Gwasanaeth

Yn arferol bydd y cynllun darparu gwasanaeth yn destun adolygiad blynyddol. Ystyrir yr adolygiad yn rhan o'n proses cynllunio busnes blynyddol.

Mae'r perfformiad yn cael ei fonitro yn rheolaidd gydag adolygiad rheolaethol bob deufis o'r cynnydd. Cwblheir adroddiadau sy'n manylu ar y perfformiad yn erbyn dangosyddion cenedlaethol a lleol. Drwy ddilyn y broses yma medr materion allweddol sy'n codi gael eu hadnabod yn amserol fel fo modd mynd i'r afael â hwy.

7.2 Adolygu Perfformiad yn erbyn Cynllun Gwasanaeth 2024-25

Mae Atodiad 1 yn cynnwys manylion perfformiad y gwasanaeth yn ystod 2023-24.

Mae'r prif ardaloedd ar gyfer gwelliant / gweithrediad oedd wedi eu hadnabod yng nghynllun gwasanaeth 2024/25 wedi eu rhestru yn y tabl isod ynghyd ar hyn mae'r gwasanaeth wedi ei gyflawni ers hynny i gyfarch y gwelliannau adnabuwyd oedd angen.

Ardal Allweddol 2024-25	Camau Gweithredu / Canlyniadau
Delio gydag ôl groniad archwiliadau rhaglunedig sy'n hwyr hyd at ac yn cynnwys 31/3/24	Wedi ei gwblhau
Adnabod ac archwilio eiddo tymhorol yn amserol pan fyddent yn masnachu.	Oherwydd diffyg adnodd (yn nhermau swyddogion awdurdodedig) rydym wedi methu cynnal archwiliadau amserol mewn nifer o eiddo tymhorol a fu wedyn gau dros y Gaeaf. Bydd archwiliadau yn cael eu blaenoriaethu yn unol â chategori risg busnes dros Haf 2025.
Hyfforddi Swyddogion	Mae tri swyddog yn parhau i eistedd cwrs gradd meistri iechyd yr Amgylchedd (o bell) a phedwerydd yn dod i ddiwedd cwrs tystysgrif uwch diogelwch bwyd.
Cynnal arolwg /adolygiad mewnol (Ffordd Gwynedd) o drefniadau'r gwasanaeth a mabwysiadu / gweithredu unrhyw argymhellion gwella effeithlonrwydd ayb adnabyddir.	Arolwg wedi ei gwblhau. Argymhellion yn deillio ohono yn cynnwys: 1. Sefydlu trefniadau corfforaethol ar gyfer derbyn a phrosesu taliadau ar y we. 2. Parhau ac ehangu ar dreial defnydd ffonau symudol / tabledi i gofnodi canlyniadau archwiliadau mewn busnesau.
Gwella cydymffurfiaeth gyda gofynion alergau busnesau sy'n paratoi bwyd i fwya ar yr eiddo ac i ffwrdd o'r eiddo	Yn parhau -cyngor yn cael ei ddarparu yn ystod archwiliadau.
Parhau i fynd i'r afael a phroblemau labelu a	Yn parhau- yn cael ei godi yn ystod

chynhwysion anghyfreithlon mewn fferins a diod sy'n cael eu mewnfario a'u gwerthu mewn busnesau'n lleol.	archwiliadau ac wrth ddelio gyda chwynion.
Parhau i gefnogi busnesau drwy ddarparu gwybodaeth a chynghor.	Yn parhau
Parhau i addasu i drefniadau masnachu amgen busnesau – oriau agor cyfyngedig, agor ar nosweithiau /penwythnosau yn unig.	Gydag adnodd staff cyfyngedig mae addasu i drefniadau masnachu amgen busnesau yn profi'n anodd. Cofnodwyd 106 o ymweliadau heb fynediad yn ystod 2024-5.
Treialu defnydd technoleg gwybodaeth i gofnodi canlyniadau archwiliadau allan yn y maes.	Yn parhau.

7.3 Llwyddiant

Yn ychwanegol i'r gwaith a amlinellir yn Atodiad 1 mae llwyddiannau allweddol y gwasanaeth dros gyfnod y cynllun llynedd yn cynnwys:

- Cafodd archwiliadau rhaglenedig eiddo categori risg A hylendid a safonau bwyd eu cynnal
- Cwblhawyd mwyafrif o'r archwiliadau rhaglenedig hylendid bwyd eiddo categori risg B ac C,
- Cwblhawyd gwaith adweithiol gan gynnwys gwaith gorfodaeth, rheoli peryglon bwyd a delio gyda chwynion bwyd.
- Bu i ôl gronid o archwiliadau diogelwch bwyd o'r flwyddyn flaenorol gael eu delio gyda.
- Cymerodd y gwasanaeth ran mewn ymgyrchoedd yr ASB gan ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol i ledaenu negeseuon diogelwch bwyd.
- Fe fu'r gwasanaeth yn llwyddiannus mewn cais i gael hyfforddai dan Gynllun Yfory'r Cyngor – ymdrech recriwtio ar y gweill.
- Fe fu i swyddogion gwrdd â gofynion hyfforddiant / cynnal cymhwysedd drwy fynychu cyrsiau ar lein ac wyneb i wyneb.
- Cwblhawyd rhaglen samplu hylendid bwyd yn unol â blaenoriaethau cenedlaethol.
- Cwblhawyd rhaglen samplu safonau bwyd fel rhan o brosiect cydweithio Grŵp Bwyd ac Afiechydon Heintus Gogledd Cymru.

7.4 Meysydd i'w Gwella 2025-26

Adnabuwyd yr ardaloedd canlynol ar gyfer ymdrech penodol eleni:

- Yn ystod Mis Hydrefn 2024 fe fu i'r Asiantaeth Safonau gynnal arolwg o ddarpariaeth gorfodaeth cyfraith bwyd Cyngor Gwynedd. Yn dilyn yr arolwg derbyniwyd eu casgliadau oedd yn cynnwys nifer o argymhellion ar gyfer sicrhau ein cydymffurfiaeth gyda gofynion y cod ymarfer cyfraith bwyd. Bydd angen mynd i'r afael ar argymhellion yn ystod y flwyddyn.
- Gweithredu argymhellion arolwg Ffordd Gwynedd o'r gwasanaeth.
- Parhau i gynorthwyo busnesau drwy ddarparu gwybodaeth a chyngor.
- Parhau i addasu i drefniadau masnachu amgen busnesau – oriau agor cyfyngedig, agor ar nosweithiau /penwythnosau yn unig.
- Treialu defnydd technoleg gwybodaeth i gofnodi canlyniadau archwiliadau allan yn y maes.

7.5 Ffactorau sy'n debygol o gael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth yn ystod 2025-26

Ffactorau sy'n debygol o gael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth:

- a) Diffyg adnodd yn nhermau nifer y staff cymwysedig sydd ar gael i gwblhau gwaith diogelwch bwyd.

Oherwydd y problemau adnodd ar ôl groniat o archwiliadau rhaglunedig sy'n hwyr o'r flwyddyn flaenorol 2024 / 25 (226 archwiliad hylendid, 166 archwiliad safonau bwyd) mae'n anhebygol y byddwn yn cydymffurfio yn llawn gyda gofynion y cod ymarfer bwyd eleni.

Bydd gwaith yn cael ei flaenoriaethu yn unol â risg gyda ffocws ar y canlynol:

Gwaith gorfodaeth ymatebol

Rheolaeth ymatebol o ddigwyddiadau bwyd a pheryglon bwyd.

Ymchwil a rheolaeth ymatebol mewn perthynas â chwynion yn ymwneud a bwyd, eiddo bwyd ac ymarferion.

Cwblhau archwiliadau hwyr oedd wedi ei rhaglennu i'w cwblhau hyd at ac yn cynnwys 31/3/25

Cwblhau archwiliadau rhaglunedig o eiddo categori risg A hylendid a safonau.

Archwilio busnesau newydd

Cwblhau archwiliadau mewn eiddo categori risg B ac C hylendid ynghyd ac archwiliadau safonau o'r un eiddo os ydynt wedi eu rhaglennu neu'n ofynnol oddi fewn y 12 mis nesaf.

Cynnal archwiliadau rhaglenedig o sefydliadau cymeradwy.

Er mwyn cydymffurfio'n llawn gyda gofynion y cod rydym wedi rhoi trefniadau mewn lle dros y ddwy flynedd nesaf i geisio sefydlu mwy o adnodd drwy

- i) Buddsoddi'n sylweddol mewn hyfforddiant staff
- ii) Buddsoddi mewn Technoleg Gwybodaeth - cofnodi gwaith allan yn y maes. .

Mae'n anodd gosod dyddiad targed ar gyfer pryd fydd y Gwasanaeth yn debygol o gwrdd â gofynion y cod ond rhagdybir na fydd hyn yn bosib am o leiaf 2 flynedd fel mae pethau'n sefyll.

b) Cael mynediad i eiddo. Mae busnesau yn lleihau oriau masnachu neu agor ar sail tymhorol yn unig. O ganlyniad mae'r llwyth gwaith archwiliadau yn uwch dros fisoedd yr Haf. Mae archwiliadau tu allan i oriau swyddfa arferol yn debygol o gynyddu hefyd.

c) Mae nifer o fusnesau bwyd newydd sy'n cofrestru gyda'r Cyngor yn parhau i fod yn gymharol uchel. Yn anffodus nid yw nifer o'r busnesau yn gynaliadwy ac maent yn cau gyda busnesau eraill yn agor yn eu lle. Mae hyn yn creu pwysau sylweddol ychwanegol ar y gwasanaeth gan fod angen archwilio busnesau newydd a ystyrir i fod yn risg uchel oddi fewn 28 diwrnod iddynt agor a rhai risg is oddi fewn i 3 mis o ddechrau masnachu.

Ch) Mae gofynion trwyddedu ar gyfer gweithgareddau pigo croen yn weithredol yng Nghymru. Fe fydd mwyafrif o'r swyddogion sy'n cwblhau gwaith diogelwch bwyd wedi eu hawdurdodi i orfodi gofynion y Ddeddf Iechyd Cyhoeddus a rheoliadau sy'n manylu'r gofynion hyn. Bydd swyddogion felly yn gorfod neilltuo rhan o'u hamser ar gyfer gwaith iechyd cyhoeddus /trwyddedu yn hytrach na gwaith diogelwch bwyd.

d) Defnydd swyddogion cymwys i hyfforddi swyddogion newydd. Bydd y gofyn yma yn golygu fod llai o amser iddynt gwblhau rheolaethau swyddogol.

dd) Mae'r model cynnal archwiliadau safonau bwyd yn weithredol yn Lloegr . Gall fo ddatblygiadau pellach mewn perthynas â mabwysiadu'r model yng Nghymru.

ATODIAD 1- CRYNODEB HYFFORDDIANT

Hylendid Bwyd 2024-25

Rhaglen Archwiliadau Diogelwch Bwyd

Mae'r tabl isod yn manylu'r nifer o ymyriadau a gwblhawyd dros y flwyddyn ac unrhyw ymyriadau oedd heb eu cyflawni ar ddiwedd y flwyddyn sef 31/3/25

Categori Risg	Cwblhau	Heb gwblhau
A Risg Uchel	1	0
B Risg Uchel	39	0
C Risg Uchel	295	67
D	144	110
E	99	42
Angen asesiad	259	12
Cyfanswm	837	231

Y Cynllun Sgorio Hylendid Bwyd Cenedlaethol

Ar y 31/3/25 roedd 98.73.% o fusnesau bwyd Gwynedd sy'n rhan o'r cynllun sgorio hylendid bwyd yn cydymffurfio'n fras gyda gofynion hylendid bwyd (sgôr o 3 neu uwch) Roedd 26 eiddo (1.27%0 ddim yn cydymffurfio'n fras gyda gofynion (sgôr o 2 neu is)

Nifer o geisiadau am ymweliadau i ail sgorio a gwblhawyd: 28

Nifer yr apeliadau yn erbyn y sgôr: 2

Safonau Bwyd 2024-25

Rhaglen Archwiliadau Safonau Bwyd

Mae'r tabl isod yn manylu nifer yr ymyriadau safonau bwyd rhaglunedig gafodd eu cwblhau dros y flwyddyn ar nifer o ymyriadau oedd heb eu cwblhau ar ddiwedd y flwyddyn (31/3/25).

Categori Risg	Cyflawnwyd	Heb eu cwblhau
A Risg uchel	7	1
B Risg Canolig	216	94
C Risg isel	172	49
Heb eu hasesu	257	15
Cyfanswm	652	159